# Startuolių atranka Lietuvoje: teisinis apibrėžimas ir dviejų atrankos būdų palyginimas

Parengta 2026 m.

Inovacijų agentūra

# Turinys

**Santrauka** ..... 3

**1. Startuolių apibrėžimas** ..... 4

**2. Metodika** ..... 5

2.1. Lyginamos įmonių grupės ..... 5

2.2. Įstatymo kriterijų taikymas analizei ..... 5

2.3. Imčių dydžiai ..... 6

2.4. Duomenys ir apribojimai ..... 8

**3. Startuolių grupių rezultatai 2020–2025 m.** ..... 9

3.1. Rodikliai, pagal kuriuos 2025 m. pirmavo „Vienaragiai LT“ grupė ..... 9

3.1.1. Eksportas ..... 9

3.1.2. Nuosavas kapitalas ..... 9

3.1.3. Deklaruotos MTEP sąnaudos ..... 10

3.2. Rodikliai, pagal kuriuos 2025 m. pirmavo S3 grupė ..... 11

3.2.1. Pardavimo pajamos ..... 11

3.2.2. Pridėtinė vertė ..... 11

3.2.3. Apdraustųjų skaičius ..... 12

**Išvados** ..... 13

# Santrauka


**Objektas** – Smulkiojo ir vidutinio verslo (toliau – SVV) plėtros įstatyme[1] (toliau – įstatymas) apibrėžti startuoliai.

**Problema** – įstatyme nustatyti trys startuolio požymiai. Du iš jų – įmonės dydis ir amžius – yra aiškiai išmatuojami. Trečiasis – didelis ir inovacijomis grindžiamas verslo plėtros potencialas – reikalauja kokybinio vertinimo, todėl gali būti interpretuojamas nevienodai. Dėl šios priežasties startuoliai gali būti atrenkami taikant skirtingus būdus.

**Tikslas** – palyginti pagal asociacijos „Vienaragiai LT" sąrašą[2] ir pagal sumaniosios specializacijos (toliau – S3) kriterijų atrinktų įmonių rezultatus ir įvertinti, kurį atrankos būdą ar jų derinį tikslingiau taikyti startuolių analizėje.

**Metodas** – įstatymo startuolio kriterijai pritaikyti analizei atsižvelgiant į 2026 m. Europos Komisijos (toliau – EK) rekomendaciją[3]. Abiem grupėms taikyta ne daugiau kaip 99 darbuotojų ir ne daugiau kaip 10 metų amžiaus riba, todėl analizuojamos imtys platesnės nei įstatyme apibrėžta startuolių visuma. 2025 m. „Vienaragiai LT" grupę sudarė 599 įmonės, S3 grupę – 936 įmonės, iš jų abiem grupėms priklausė tik 89 įmonės. Vertinamos 2020–2025 m. grupių rodiklių sumos.

**Rezultatai** – 2025 m. „Vienaragiai LT" grupė, nepaisant mažesnio įmonių skaičiaus, pasižymėjo didesniu eksportu, nuosavu kapitalu ir deklaruotomis mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau – MTEP) sąnaudomis. S3 grupė pirmavo pagal pardavimo pajamas, pridėtinę vertę ir apdraustųjų skaičių. Remiantis šiais rezultatais, vienareikšmio vieno atrankos būdo pranašumo nustatyti negalima.

**Išvados** – taikant skirtingus atrankos būdus, startuoliais laikomos iš esmės skirtingos įmonės. Atranka pagal S3 kriterijų leidžia nuosekliai identifikuoti potencialius startuolius, tačiau S3 koeficientas atspindi ekonominės veiklos rūšies, o ne konkrečios įmonės inovatyvumą. „Vienaragiai LT" sąrašas, sudarytas tiesiogiai dirbant su startuolių ekosistema, leidžia tiksliau įvertinti konkrečių įmonių veiklą ir potencialą. Siekiant tiksliau atspindėti startuolių ekosistemos Lietuvoje vaizdą, siūloma derinti abu atrankos būdus.


[1] Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymas Nr. VIII-935. (1998). *Valstybės žinios*, 109-2993 [aktyvi nuoroda].
[2] Vienaragiai LT, startuolių sąrašas [aktyvi nuoroda].
[3] European Commission. (2026). *Commission Recommendation of 18.3.2026 on the definition of innovative enterprises, innovative startups and innovative scaleups* (C(2026) 1800 final) [aktyvi nuoroda].

# 1. Startuolių apibrėžimas

Startuolio sąvoka į Smulkiojo ir vidutinio verslo (SVV) plėtros įstatymą (toliau – įstatymas) įtraukta 2019 m. Iš pradžių ją ribojo penkerių metų įmonės amžiaus kriterijus. 2025 m. pakeitimu sąvoka išplėsta: „**Startuolis – didelį ir inovacijomis grindžiamą verslo plėtros potencialą turinti labai maža ar maža įmonė, Juridinių asmenų registro informacinėje sistemoje registruota ne ilgiau kaip 5 metus arba, jeigu vykdo mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą, – ne ilgiau kaip 10 metų**“[4].

**Pagal galiojantį apibrėžimą startuolis turi atitikti tris požymius:**

1. didelis ir inovacijomis grindžiamas verslo plėtros potencialas;
2. labai mažos arba mažos įmonės statusas;
3. ne ilgesnė kaip 5 metų veikla nuo registracijos, o MTEP vykdančioms įmonėms – ne ilgesnė kaip 10 metų.

**Esminis 2025 m. pakeitimo elementas yra diferencijuotas amžiaus kriterijus.** MTEP vykdančioms įmonėms taikomas dvigubai ilgesnis laikotarpis nei kitoms. Toks sprendimas atitinka Europos Sąjungos (toliau – ES) lygmeniu formuojamą požiūrį. 2026 m. Europos Komisijos rekomendacijoje[5] (toliau – EK rekomendacija) inovatyvaus startuolio statusui nustatyta mažiau nei 100 darbuotojų ir mažiau nei 10 metų veiklos riba, taip pat finansiniai ir savarankiškumo kriterijai. Ilgesnį laikotarpį Komisija grindžia ilgais giliųjų technologijų (angl. *deep tech*) kūrimo ciklais.

**Taigi tiek nacionaliniame, tiek ES reguliavime įtvirtinamas principas, kad MTEP grindžiamoms įmonėms reikalingas ilgesnis laikotarpis brandai pasiekti.**

**Vis dėlto praktinį apibrėžimo taikymą riboja inovatyvumo požymio neapibrėžtumas.** Įmonės dydį ir amžių galima objektyviai įvertinti pagal registrų duomenis, tačiau įstatyme nenurodyta, kaip vertinti inovacijomis grindžiamą plėtros potencialą. EK rekomendacijos kriterijams taikyti reikia individualių įmonių duomenų, kurie prieinami ne visoms įmonėms. Todėl startuoliai gali būti atrenkami skirtingais būdais.

[4] Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymas Nr. VIII-935. (1998). *Valstybės žinios*, 109-2993 [aktyvi nuoroda].
[5] European Commission. (2026). *Commission Recommendation of 18.3.2026 on the definition of innovative enterprises, innovative startups and innovative scaleups* (C(2026) 1800 final) [aktyvi nuoroda].

# 2. Metodika

## 2.1. Lyginamos įmonių grupės

**Analizėje lyginamos dvi skirtingais būdais atrinktos įmonių grupės:**

- **„Vienaragiai LT" grupė** – įmonės, įtrauktos į asociacijos „Vienaragiai LT" sąrašą[6];
- **S3 grupė (S3 rėžis)** – įmonės, atrinktos pagal S3 inovacinės veiklos koeficientą.

S3 inovacinės veiklos koeficientas nusako inovacinės veiklos dalį pagal ekonominės veiklos rūšį (EVRK kodą) ir taikomas S3 sektorių stebėsenai. „S3 rėžis" apima įmones, kurių EVRK kodo koeficientas viršija visų Lietuvos įmonių koeficientų medianą.

## 2.2. Įstatymo kriterijų taikymas analizei

### 2.2.1. Didelis ir inovacijomis grindžiamas potencialas

EK rekomendacijoje[7] įmonė laikoma inovatyvia, jei atitinka bent vieną iš šių sąlygų:

- bent vienais iš trijų ankstesnių finansinių metų MTEP sąnaudos sudarė ne mažiau kaip 10 proc. bendrų veiklos sąnaudų arba 5 proc. grynosios apyvartos;
- per pastaruosius trejus finansinius metus komercinimo tikslais sukūrė, kuria arba artimiausiu metu kurs savo sektoriuje naujus ar iš esmės patobulintus produktus, paslaugas ar verslo procesus, kuriems būdinga technologinės ar pramoninės nesėkmės rizika.

Apžvalgoje atskirų įmonių inovatyvumas nevertinamas. S3 grupė išskiriama pagal S3 inovacinės veiklos koeficientą (žr. 2.1. Lyginamos įmonių grupės) ir naudojama kaip analitinis imties pjūvis, remiantis prielaida, kad ji apima labiau inovatyvias įmones. Todėl S3 grupė yra grupės lygmens analizės kategorija, o ne konkrečios įmonės inovatyvumo vertinimas.

### 2.2.2. Labai maža arba maža įmonė

Analizėje taikoma ne daugiau kaip 99 darbuotojų riba, atitinkanti EK rekomendacijos[8] darbuotojų skaičiaus kriterijų. Ji platesnė nei įstatyme[9] nustatyta mažos įmonės riba – mažiau kaip 50 darbuotojų. Tokia platesnė riba naudinga, nes tai gali leisti daugeliui novatoriškų startuolių, ypač „deep tech" ir

[6] Vienaragiai LT, startuolių sąrašas [aktyvi nuoroda].
[7] European Commission. (2026). *Commission Recommendation of 18.3.2026 on the definition of innovative enterprises, innovative startups and innovative scaleups* (C(2026) 1800 final) [aktyvi nuoroda].
[8] European Commission. (2026). *Commission Recommendation of 18.3.2026 on the definition of innovative enterprises, innovative startups and innovative scaleups* (C(2026) 1800 final) [aktyvi nuoroda].
[9] Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymas Nr. VIII-935. (1998). *Valstybės žinios*, 109-2993 [aktyvi nuoroda].

masto reikalaujančiuose sektoriuose, ankstyvojo augimo etape suburti didesnes daugiadisciplines komandas. Todėl analitinės imtys nėra tapačios įstatymo startuolio apibrėžimą atitinkančių įmonių imčiai.

### 2.2.3. Registruota ne ilgiau kaip 5 ar 10 metų

Įmonės amžius nustatomas pagal registracijos datą. Pagal įstatymą įmonė startuoliu gali būti laikoma ne ilgiau kaip 5 metus, o MTEP vykdanti įmonė – ne ilgiau kaip 10 metų. Nacionalinė MTEP statistika neleidžia patikrinti, ar kiekviena įmonė vykdo MTEP, todėl lyginamoms grupėms 10 metų riba taikoma visoms įmonėms. MTEP kriterijus įvertintas tik **1 lentelėje**, remiantis pelno mokesčio lengvatai deklaruotų MTEP sąnaudų duomenimis. Šie duomenys neapima visų MTEP vykdančių įmonių, todėl MTEP vykdančių įmonių skaičius lentelėje gali būti mažesnis už faktinį.

Abu sąrašus sieja 258 įmonės: jos įtrauktos į „Vienaragių LT" sąrašą ir atitinka nustatytą S3 inovacinės veiklos koeficiento ribą. Iš jų 37 skirtingos įmonės 2019–2025 m. bent vienais metais VMI pelno mokesčio deklaracijoje nurodė MTEP sąnaudas. Kiekvienais metais MTEP sąnaudas deklaruojančių įmonių yra mažiau, nes ne visos jos tai daro kasmet: pavyzdžiui, 2024 m. tokių įmonių buvo 21, o 2025 m. turimais duomenimis – 3.

Pelno mokesčio deklaracija yra vienintelis administracinis šaltinis, kuriame MTEP sąnaudos fiksuojamos patvirtintais duomenimis. Tačiau joje MTEP sąnaudas įmonės nurodo tik tada, kai siekia pasinaudoti pelno mokesčio lengvata. Todėl šis šaltinis tikėtinai rodo mažiau MTEP vykdančių įmonių, nei jų yra iš tikrųjų.

## 2.3. Imčių dydžiai

Įmonių pasiskirstymas pagal amžių ir taikytus atrankos kriterijus pateiktas **1 pav.**, o įmonių skaičius, taikant kiekvieną atrankos kriterijų atskirai ir visus kartu, – **1 lentelėje**.

**1 pav. „Vienaragiai LT“ ir S3 grupių įmonių skaičius pagal amžių (metais) ir taikytus kriterijus**

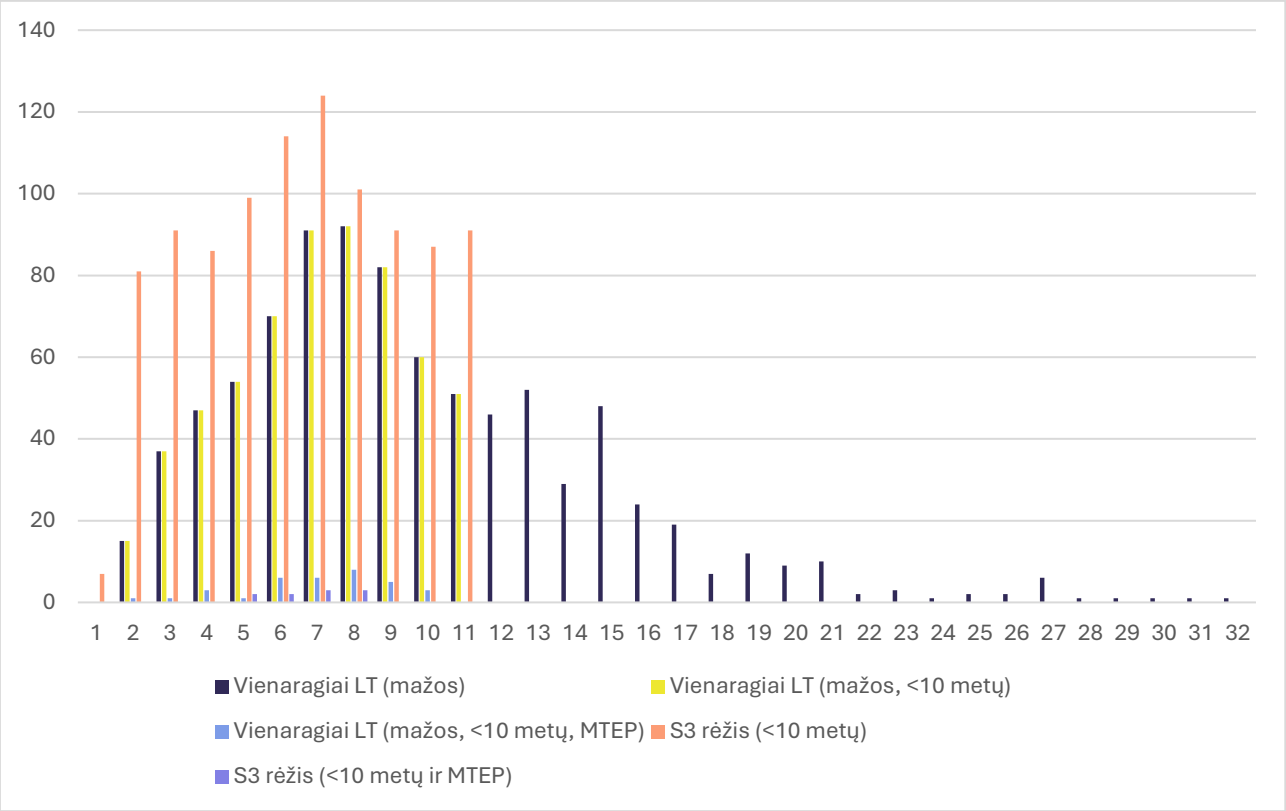


Šaltinis: Inovacijų agentūros skaičiavimai, remiantis RC, Sodra, VMI duomenimis.

**1 lentelė. Įmonių skaičius taikant atskirus atrankos kriterijus**

| Kriterijus | „Vienaragiai LT“ | S3 rėžis |
|---|---|---|
| **Pradinė imtis** | 1 024 | 5 608 |
| **Iki 99 darbuotojų** | 1 023 | 5 306 |
| **Iki 10 metų imtinai** | 699 | 2 390 |
| **MTEP** | 152 | 268 |
| **Visi kriterijai** | 73 | 92 |

Pastaba. Lentelėje kriterijai vertinami atskirai; eilutė „Visi kriterijai“ rodo jų sankirtą.

Šaltinis: Inovacijų agentūros skaičiavimai, remiantis RC, Sodra, VMI duomenimis.

Šioje apžvalgoje lyginamos dvi įmonių grupės, kurioms taikoma ne daugiau kaip 99 darbuotojų ir ne daugiau kaip 10 metų amžiaus riba. MTEP kriterijus tolimesnė analizėje netaikomas, nes sumažinti startuolių imtis pagal pelno deklaracijos eilutės duomenis per stipriai susilpnina analizės validumą. Grafikuose papildomai pateikiami abiem grupėms priklausančių įmonių duomenys. 2025 m.:

- „Vienaragiai LT“ grupė – 599 įmonės, atrinktos iš asociacijos „Vienaragiai LT“ sąrašo;
- S3 grupė – 936 įmonės, atrinktos pagal S3 inovacinės veiklos koeficientą;
- Sutampančios įmonės – 89 įmonės, priklausančios abiem grupėms.

## 2.4. Duomenys ir apribojimai

Analizėje lyginamos 2020–2025 m. grupių rodiklių sumos, t. y. kiekvieno rodiklio (eksporto, pardavimo pajamų, pridėtinės vertės, nuosavo kapitalo, apdraustųjų skaičiaus ir deklaruotų MTEP sąnaudų) reikšmės, susumuotos visoms grupei priklausančioms įmonėms. Vertinant rezultatus, reikia atsižvelgti į šiuos apribojimus:

- **Grupės nevienodo dydžio.** Sumos rodo bendrą grupės mastą, bet ne vidutinės įmonės rezultatus.
- **Grupių sudėtis kasmet kinta.** Į imtis įtrauktos tik neišregistruotos įmonės, o kasmet atsiranda naujų įmonių ir keičiasi atrankos ribos. Todėl rodiklių pokyčiai, įskaitant 2025 m. sumažėjimus, gali atspindėti ne tik įmonių rezultatų, bet ir imties pokyčius.
- **Duomenų aprėptis gali būti nepilna.** Dalis įmonių gali būti nepateikusios deklaracijų. Duomenys iš esmės pilni, tačiau galimos nedidelės korekcijos.
- **Grupės iš dalies sutampa.** Abiem grupėms priklausančios įmonės įtrauktos į abiejų grupių sumas, todėl šių sumų sudėti negalima.

# 3. Startuolių grupių rezultatai 2020–2025 m.

Rezultatai pateikiami dviem rodiklių grupėmis: pirmiausia aptariami rodikliai, pagal kuriuos 2025 m. pirmavo „Vienaragiai LT“ grupė, toliau – rodikliai, pagal kuriuos pirmavo S3 grupė.

## 3.1. Rodikliai, pagal kuriuos 2025 m. pirmavo „Vienaragiai LT“ grupė

### 3.1.1. Eksportas

**2020–2025 m. „Vienaragiai LT“ grupės eksportas kasmet viršijo S3 grupės eksportą** (**2 pav.**). Didžiausias atotrūkis fiksuotas 2021 m. (atitinkamai 853,6 ir 133,2 mln. Eur), vėliau jis gerokai sumažėjo. 2025 m. abiejų grupių eksportas, palyginti su 2024 m., padidėjo: „Vienaragiai LT“ grupės – nuo 471,7 iki 576,4 mln. Eur, S3 grupės – nuo 325,5 iki 443,4 mln. Eur. Vis dėlto „Vienaragiai LT“ grupės pranašumas išliko: 2025 m. S3 grupės eksportas buvo 23 proc. mažesnis.

**2 pav. „Vienaragiai LT“ ir S3 grupių eksportas 2020–2025 m., mln. Eur**

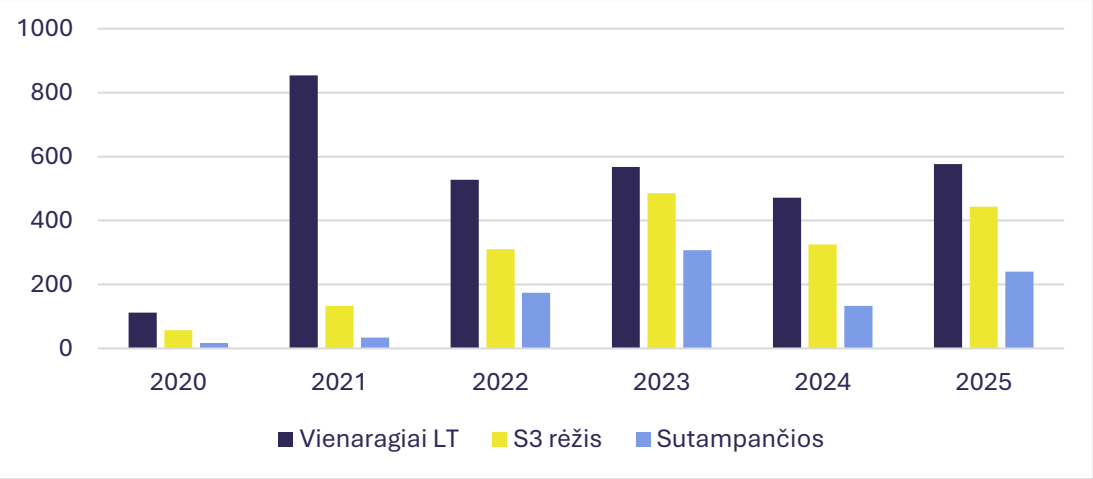


Šaltinis: Inovacijų agentūros skaičiavimai, remiantis RC, Sodra, VMI duomenimis.

### 3.1.2. Nuosavas kapitalas

**2025 m. abiejų grupių nuosavas kapitalas pasiekė didžiausią 2020–2025 m. laikotarpio vertę** (**3 pav.**). 2025 m. „Vienaragiai LT“ startuolių grupės nuosavas kapitalas sudarė 1,40 mlrd. Eur, S3 grupės – 1,12 mlrd. Eur, t. y. „Vienaragiai LT“ grupės rodiklis buvo 25 proc. didesnis. Tačiau šis pranašumas nebuvo pastovus: 2024 m. didesnį nuosavą kapitalą turėjo S3 grupė – 803,1 mln. Eur, o „Vienaragiai LT“ grupė – 638,9 mln. Eur.

3 pav. „Vienaragiai LT“ ir S3 grupių nuosavas kapitalas 2020–2025 m., mln. Eur

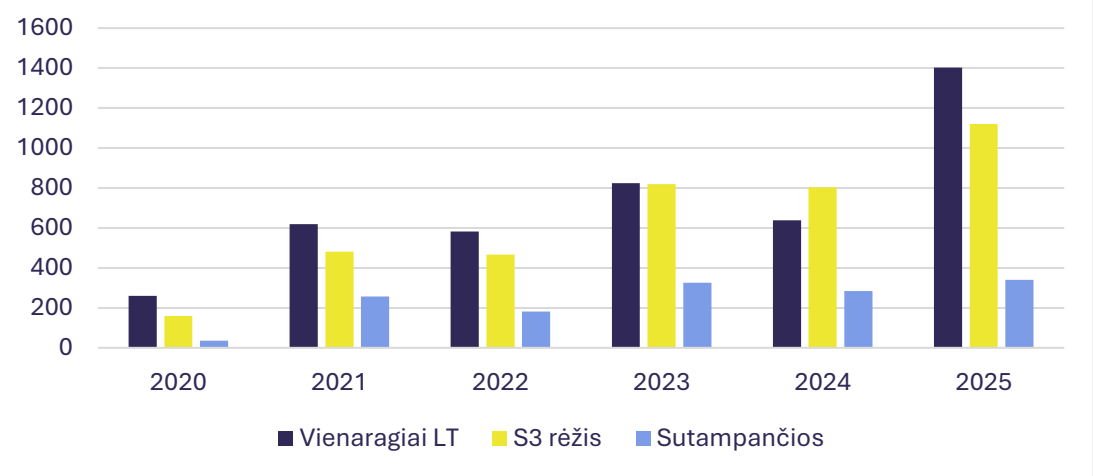


Šaltinis: Inovacijų agentūros skaičiavimai, remiantis RC, Sodra, VMI duomenimis.

### 3.1.3. Deklaruotos MTEP sąnaudos

**2020–2025 m. „Vienaragiai LT“ startuolių grupė kasmet deklaravo kelis kartus daugiau MTEP sąnaudų nei S3 grupė** (**4 pav.**). „Vienaragiai LT“ grupės deklaruotos MTEP sąnaudos 2020–2024 m. kasmet augo – nuo 17,5 iki 79,7 mln. Eur, tačiau 2025 m., palyginti su 2024 m., sumažėjo iki 18,5 mln. Eur. S3 grupės deklaruotos MTEP sąnaudos 2025 m. sudarė 6,1 mln. Eur, t. y. apie 3 kartus mažiau nei „Vienaragiai LT“ grupės. „Vienaragiai LT“ grupės rodiklio sumažėjimo 2025 m. negalima priskirti vien MTEP veiklos mažėjimui, nes keitėsi ir imties sudėtis, ir deklaracijų aprėptis.

4 pav. „Vienaragiai LT“ ir S3 grupių deklaruotos MTEP sąnaudos 2020–2025 m., mln. Eur

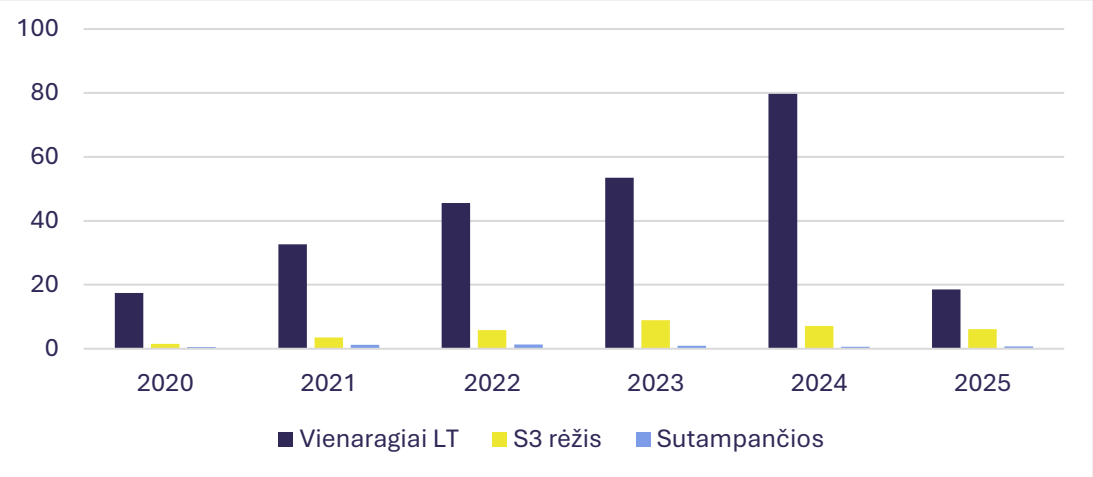


Šaltinis: Inovacijų agentūros skaičiavimai, remiantis RC, Sodra, VMI duomenimis.

## 3.2. Rodikliai, pagal kuriuos 2025 m. pirmavo S3 grupė

### 3.2.1. Pardavimo pajamos

**2021–2023 m. abiejų startuolių grupių pardavimo pajamos buvo panašios – apie 1 mlrd. Eur per metus** (**5 pav.**). 2024 m. „Vienaragiai LT" grupės pajamos, palyginti su 2023 m., beveik padvigubėjo – nuo 1,02 iki 1,94 mlrd. Eur, tačiau 2025 m. sumažėjo iki 931,7 mln. Eur. S3 grupės pajamos 2021–2025 m. kito nedaug ir svyravo tarp 0,98 ir 1,04 mlrd. Eur. Todėl 2025 m. S3 grupės pardavimo pajamos buvo 12 proc. didesnės nei „Vienaragiai LT" grupės. Dideli „Vienaragiai LT" grupės pajamų svyravimai 2024–2025 m. gali atspindėti ir imties sudėties pokyčius (žr. 2.4. Duomenys ir apribojimai).

**5 pav. „Vienaragiai LT" ir S3 grupių pardavimo pajamos 2020–2025 m., mln. Eur**

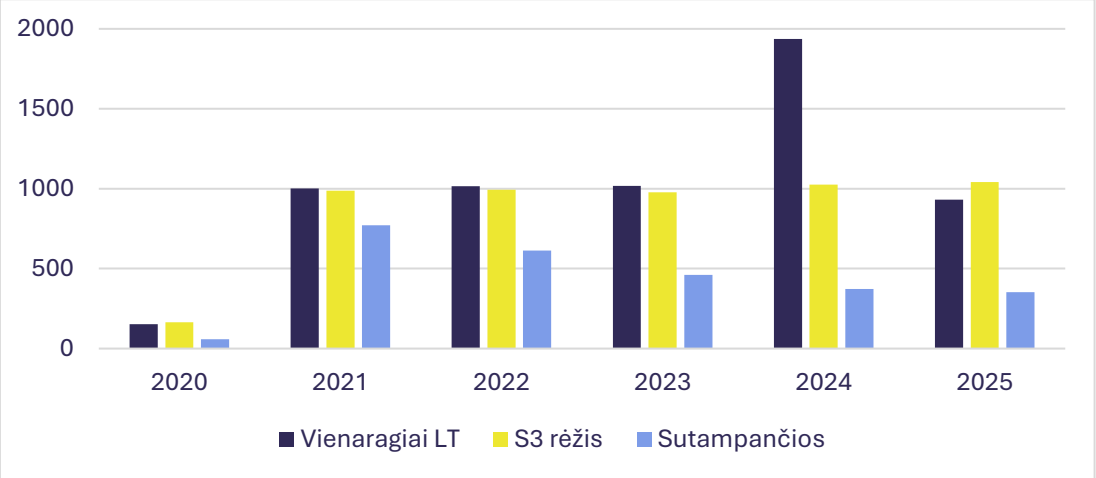


Šaltinis: Inovacijų agentūros skaičiavimai, remiantis RC, Sodra, VMI duomenimis.

### 3.2.2. Pridėtinė vertė

**2020–2022 m. „Vienaragiai LT" grupės startuoliai sukūrė didesnę pridėtinę vertę nei S3 grupės startuoliai** (**6 pav.**). Didžiausias skirtumas buvo 2021 m.: „Vienaragiai LT" grupės pridėtinė vertė siekė 1,02 mlrd. Eur, S3 grupės – 255,1 mln. Eur. 2023–2025 m. abiejų grupių rodikliai buvo artimi: 2023 ir 2025 m. šiek tiek didesnę pridėtinę vertę sukūrė S3 grupė, o 2024 m. – „Vienaragiai LT" grupė. 2025 m. S3 grupės pridėtinė vertė siekė 808,8 mln. Eur ir 8 proc. viršijo „Vienaragiai LT" grupės rodiklį (751,2 mln. Eur).

6 pav. „Vienaragiai LT“ ir S3 grupių pridėtinė vertė 2020–2025 m., mln. Eur

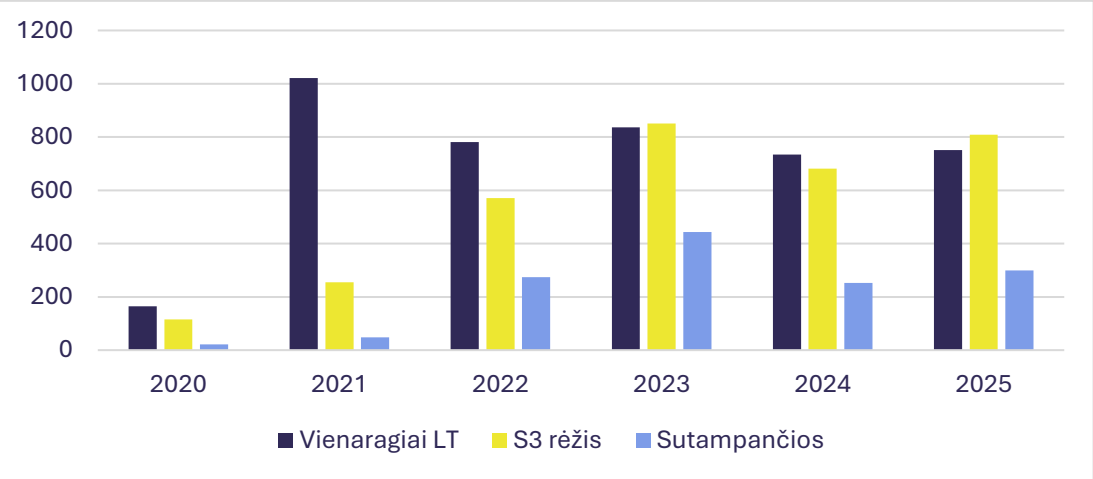


Šaltinis: Inovacijų agentūros skaičiavimai, remiantis RC, Sodra, VMI duomenimis.

### 3.2.3. Apdraustųjų skaičius

**2020–2024 m. apdraustųjų daugiau buvo „Vienaragiai LT“ startuolių grupėje, tačiau 2025 m. padėtis pasikeitė** (**7 pav.**). S3 grupės apdraustųjų skaičius 2020–2025 m. didėjo kasmet – nuo 1 579 iki 5 414. „Vienaragiai LT“ grupėje jis 2020–2024 m. taip pat augo – nuo 1 986 iki 5 218, tačiau 2025 m., palyginti su 2024 m., sumažėjo iki 3 854. Todėl 2025 m. S3 grupėje apdraustųjų buvo 40 proc. daugiau nei „Vienaragiai LT“ grupėje. Kaip ir pardavimo pajamų atveju, 2025 m. sumažėjimą gali lemti ir imties sudėties pokyčiai.

7 pav. „Vienaragiai LT“ ir S3 grupių apdraustųjų skaičius 2020–2025 m.

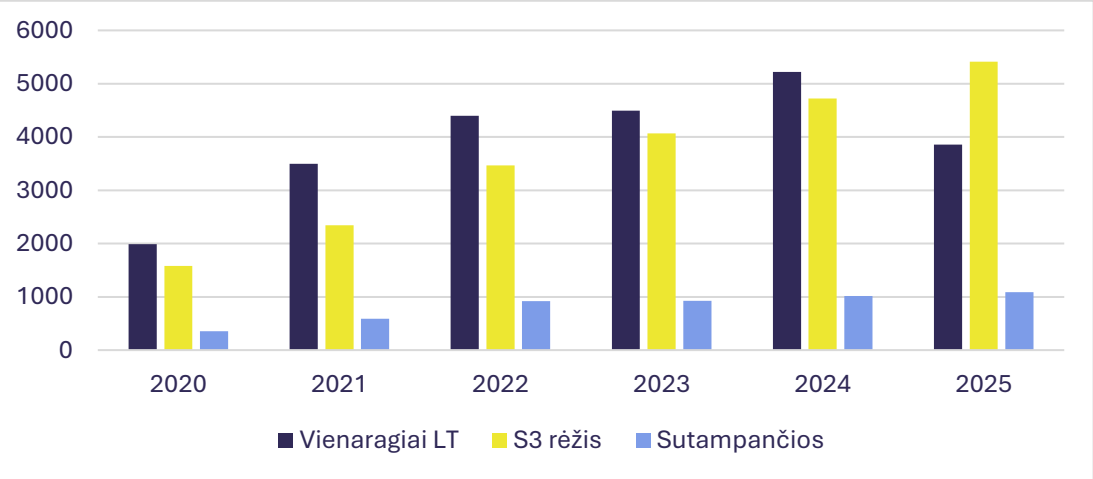


Šaltinis: Inovacijų agentūros skaičiavimai, remiantis RC, Sodra, VMI duomenimis.

# Išvados

Atlikta analizė parodė, kad startuolių atrankos rezultatai iš esmės priklauso nuo taikomo atrankos būdo. Remiantis jos rezultatais, galima daryti šias išvadas:

- **Lietuvos startuoliai gali būti atrenkami remiantis skirtingais būdais**. Pirmasis būdas grindžiamas statistiniais rodikliais: šioje analizėje įmonės atrinktos pagal S3 inovacinės veiklos koeficientą, apskaičiuojamą pagal įmonės ekonominės veiklos rūšį (EVRK kodą). Antrasis būdas grindžiamas startuolių ekosistemos informacija: šioje analizėje įmonės atrinktos iš asociacijos „Vienaragiai LT" startuolių sąrašo.
- **Taikant skirtingus atrankos būdus, atrenkamos iš esmės skirtingos įmonės**. 2025 m. „Vienaragiai LT" grupę sudarė 599 įmonės, S3 grupę – 936 įmonės, iš jų abiem grupėms priklausė tik 89 įmonės.
- **Nė vieno atrankos būdo pranašumo vienareikšmiškai nustatyti negalima**. 2025 m. „Vienaragiai LT" grupė, nepaisant mažesnio įmonių skaičiaus, pasižymėjo didesniu eksportu, nuosavu kapitalu ir deklaruotomis MTEP sąnaudomis. S3 grupė pirmavo pagal pardavimo pajamas, pridėtinę vertę ir apdraustųjų skaičių.
- **Atranka pagal S3 kriterijų yra sisteminga, tačiau tik iš dalies atitinka įstatymo apibrėžimą.** Šis būdas leidžia nuosekliai atrinkti įmones pagal aiškius kriterijus ir gali būti taikomas politikos priemones administruojančių institucijų potencialiems startuoliams identifikuoti. Vis dėlto S3 koeficientas atspindi ekonominės veiklos rūšies, o ne konkrečios įmonės inovatyvumą ar plėtros potencialą.
- **Atranka pagal „Vienaragiai LT" sąrašą sudaro sąlygas tiksliau įvertinti konkrečias įmones.** Sąrašas sudarytas tiesiogiai dirbant su startuolių ekosistema, todėl geriau atspindi įmonių veiklos pobūdį ir plėtros potencialą. Dalyvavimas ekosistemoje taip pat gali suteikti įmonėms tinklaveikos galimybių, tačiau jų poveikis įmonių veiklos rezultatams šioje analizėje nevertintas.
- **Siekiant tiksliau atspindėti startuolių ekosistemos Lietuvoje vaizdą, siūloma derinti abu atrankos būdus**. S3 kriterijus užtikrina atrankos nuoseklumą, o „Vienaragiai LT" sąrašas leidžia patikslinti, kurios įmonės iš tiesų vykdo inovatyvią veiklą ir turi plėtros potencialą.
- **Grupių rezultatai turi būti vertinami atsižvelgiant į analizės apribojimus**. Lyginamos grupių rodiklių sumos, o grupės yra skirtingo dydžio ir jų sudėtis kasmet kinta. Todėl rezultatai atspindi bendrą grupių mastą, bet ne vidutinės įmonės rezultatus (žr. 2.4. Duomenys ir apribojimai).